

Τα γλωσσικά δάνεια στα τοπωνύμια των Θεοδωριάνων και στην τοπική μας γλώσσα.

Έρευνα: Δημήτρης Στεργιούλης

Η ελληνική γλώσσα, αδιαμφισβήτητα μια γλώσσα με ιδιαίτερη ιστορία, μιλήθηκε και μιλιέται από εκατομμύρια ανθρώπους σε μια χρονική διάρκεια που ξεπερνά τις τρεις χιλιετίες. Έχει συνεισφέρει έναν ασυνήθιστα μεγάλο αριθμό σημαντικών λέξεων στις σύγχρονες γλώσσες. Ήταν φυσικό να "μπολιαστεί" και με στοιχεία των άλλων γλωσσών, με τις οποίες οι ομιλητές της ήρθαν και έρχονται σε επαφή. Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται στη Γλωσσολογία δανεισμός και οι λέξεις γλωσσικά δάνεια.

Στη δική μας τοπική γλώσσα, αλλά και στα τοπωνύμια των Θεοδωριάνων, υπάρχουν πολλές λέξεις οι οποίες είναι γλωσσικά δάνεια από τα Τουρκικά, τα Αλβανικά και τα Αρβανίτικα, τα Σλάβικα, τα Σέρβικα, τα Βλάχικα, τα Ρουμάνικα, τα Βουλγαρικά και τα Λατινικά. Αλλά και κάποια αντιδάνεια, δηλαδή ελληνικές λέξεις που τις δανείστηκαν άλλες γλώσσες και επέστρεψαν στη γλώσσα μας με αλλαγμένη μορφή ή και σημασία.

Τα δάνεια αυτά είναι απόρροια της εποχής της Ρωμαιοκρατίας και της Τουρκοκρατίας, αλλά και των επιδρομών στην περιοχή μας από άλλα Βαλκανικά φύλλα (Σέρβοι, Βούλγαροι, Αρβανίτες, Ρουμάνοι, Αλβανοί) κυρίως το 13^ο και 14^ο αιώνα μ.Χ.. Οι επιδρομές αυτές συνοδεύτηκαν και από νομαδικά φύλλα κτηνοτρόφων, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν με τα κοπάδια τους στα ορεινά λιβάδια των Θεοδωριάνων, αφήνοντας σαν κατάλοιπα δικές τους λέξεις στα τοπωνύμια, στη βλάχικη ορολογία και στην τοπική μας γλώσσα, την «ντοπιολαλιά». Πολλές από αυτές χρησιμοποιούνται ακόμα και σήμερα.

Έχει εξαιρετική ιστορική και γλωσσολογική αξία το αποτέλεσμα μια έρευνας με την καταγραφή και την προέλευση τέτοιων λέξεων, που άντεξαν και έφτασαν μέχρι σήμερα.

Τα τοπωνύμια των Θεοδωριάνων

Κωσηλάτα: Το τραγουδισμένο και ξακουστό οροπέδιο της περιοχής μας. Μέχρι τώρα επικρατούσε η άποψη ότι η ονομασία προέρχεται από το ιταλικό *cielo stellato* (σιελο στελάτο) που σημαίνει έναστρος ουρανός ή από κάποιον Κωστή που αλάτιζε εκεί τα πρόβατα, αλαταριά δηλαδή του Κωστή (Λάτα του Κωστή) και σε παράφραση Κωσηλάτα. Όμως σύμφωνα με το Αρβανίτικο λεξικό του William Martin – Leake (Λονδίνο 1814) στα Αρβανίτικα *ljùat* (λουάτ) σημαίνει λιβάδι, ότι ακριβώς είναι και η Κωσηλάτα, δηλαδή το λιβάδι κάποιου Κωστή. Αυτή την εκδοχή ενισχύει και η λέξη *lata*, δάνειο από τα αρβανίτικα στα Ρουμάνικα, που σημαίνει το ευρύ, το πλατύ μέρος.

Σελιό: Η θέση στην οποία φέρεται χτισμένη η αρχαία Αθαμανία. Η ονομασία προέρχεται από τη σλάβικη λέξη «σελο», που σημαίνει χωριό.

Τούρλα: Κορυφή ανάμεσα «Αυτί και Κριάκουρα». Η ονομασία προέρχεται από τη ρουμάνικη λέξη «turla» που σημαίνει πύργος.

Μπάλτες: Περιοχή που πήρε το όνομά της από την αλβανική λέξη «bal'te» που σημαίνει βάλτος. Πράγματι η περιοχή αυτή ακόμα και σήμερα είναι βαλτώδης.

Μπασλάλα: Πηγή στον πάτο του χωριού κοντά στο μοναστήρι της Παναγίας. Από την ρουμάνικη λέξη «Basilala», που είναι η Βασιλική. Η βρύση δηλαδή κάποιας Βασιλικής.

Λούτσα: Περιοχή λίγο κάτω από την «Πυραμίδα». Από το αλβανικό «l'utse» που σημαίνει νερόλακκος. Περίπου το ίδιο το βρίσκουμε και στα σλάβικα «Loutza» φυσική κοιλότητα όπου μαζεύονται νερά.

Δυο Τσιούμες: Δίδυμες κορυφές στην Πάνω Κωσσηλάτα. Από το αλβανικό «tšume» (τσιούμα) που σημαίνει πέτρινο γουδί.

Βαένι: Από το σλάβικο «vagan» (βαγέν) που σημαίνει βαρέλι, ίσως γιατί η περιοχή μοιάζει με βαρέλι.

Γκούρας: Το ποτάμι στα Θεοδώριανα. Από το αλβανικό «gurë-a» που σημαίνει ποτάμι αλλά και πηγή. Το ίδιο «γκούρα» το συναντάμε και στα βλάχικα που σημαίνει στόμα, πηγή, μεταφορικά μεγάλο στόμα που αναβλύζει νερό. Από κει και η ονομασία πηγή της «Άσπρης Γκούρας». Το Άσπρη προφανώς προστέθηκε αργότερα, πιθανότατα από το άφρισμα των νερών που ξεπηδούν από τη γη.

Βούζια: Διάσελο στα «Πλάγια» πάνω από την Αγία Παρασκευή. Από το σλάβικο «b'z» (βούζ), που είναι το φυτό βουζιά ή αφροξυλιά. Ίσως στην περιοχή υπήρχε παλιά κάποιο τέτοιο δέντρο.

Σούδα: Το μονοπάτι και το αυλάκι που οδηγεί στους καταρράχτες. Από το σλάβικο «Souda» που σημαίνει αυλάκι με νερό.

Κιάφα: Περιοχή στην Πάνω Κωσσηλάτα. Από το αρβανίτικο «kjafë», που σημαίνει αυχέννας- λαιμός.

Γκορτσούλα: Περιοχή στο μονοπάτι για τον Προφήτη Ηλία της Νεράιδας, λίγο πιο πάνω από τον Αύκο. Από το αλβανικό «goritsë», που είναι το δέντρο γκορτσιά ή αγριαχλαδιά.

Σκούρτζ: Περιοχή πριν το χωριό πάνω στον αμαξιτό δρόμο. Από το αρβανίτικο «ishkürter» (ισκούρτζ), που σημαίνει κοντός άνθρωπος. Κάποτε παλιά στην περιοχή θα κατοικούσε ή θα είχε το μαντρί του κάποιος βραχύσωμος άνθρωπος.

Βίγλα: Ύψωμα με θέα στην Κάτω Κωσσηλάτα. Από το λατινικό «Vigilia», σκοπιά, παρατηρητήριο.

Καραούλι: Ύψωμα ακριβώς απέναντι από το χωριό, ανεβαίνοντας για το «Σταυρό». Από το αρβανίτικο «Karaul», που σημαίνει σκοπός, φύλακας.

Σβάρα: Λίγο έξω από το χωριό πάνω από τον Αϊ - Θανάση. Από το σλάβικο «Barna», εργαλείο που σέρνεται από υποζύγιο για την ισοπέδωση του οργωμένου εδάφους, βωλοκόπος. Αργότερα προστέθηκε το πρόθεμα σ-βάρα, σβάρα. Από κει και η έκφραση: «Σε πήρα σβάρα» δηλαδή σε παρέσυρα.

Πιστούρα: Μικρό σπήλαιο στον πάτο του χωριού. Από το ρουμανικό «pesteră», που σημαίνει ακριβώς σπηλιά.

Λαζινιά: Περιοχή ανάμεσα «Μακάρ' Πέτρου» και Αγίας Τριάδας. Από το σλάβικο «laz» που σημαίνει ξεχερωμένος τόπος για να γίνει βοσκότοπος.

Γκρέκα: Κορυφή κοντά στον αυχένα του Σταυρού. Αντιδάνειο από το Αρβανίτικο «Greka» που σημαίνει ελληνική. Προέρχεται από το αρχαίο εθωνύμιο Γραικός αγνώστου ετυμολογίας. Γραικούς ονόμασαν αρχικά οι Ιλλυριοί γείτονές τους τους κατοίκους της Δωδώνης. Πέρασε στη λατινική γλώσσα (Graecus) και από αυτήν στις νεότερες ευρωπαϊκές γλώσσες και επέστρεψε στην ελληνική γλώσσα.

Μπαρδέλι: Τοποθεσία λίγο έξω από το χωριό. Από το αρβανίτικο «bardhe» που σημαίνει άσπρος.

Τερζή: Έχει επικρατήσει, ακόμα και σήμερα η περιοχή στο ρέμα κάτω από την πλατεία του χωριού να λέγεται «Τερζή», χωρίς να συνδέεται με κάποιο επώνυμο συγχωριανού που να έμενε εκεί. Από κει και η φράση «η μπάλα στ' Τερζή». Όταν οι μπάλα έφευγε από τους πιτσιρικάδες κάτω από την πλατεία και πήγαινε κοντά στο ρέμα. Τερζή(**terzi**) στα τουρκικά είναι ο ράφτης. Πολύ παλιά την εποχή της Τουρκοκρατίας θα κατοικούσε εκεί κάποιος που θα ασκούσε το επάγγελμα του ράφτη.

Τσιούκα: Τοποθεσία πάνω από τον καινούργιο μύλο, αλλά και στα Πλάγια βορειότερα του Νεραϊδιάρη. Από το βουλγάρικο «Чука», που σημαίνει ύψωμα, στοίβα.

Γούβα: Πηγή σε χαράδρα στα Πλάγια απέναντι από το μοναστήρι της Παναγίας. Από το αλβανικό «gune», που σημαίνει μικρό κοίλωμα γήινης επιφάνειας, μικρή σπηλιά. Πράγματι το νερό στο σημείο αυτό ξεπηδάει από μια βαθιά σπηλιά.

Δάνεια στην τοπική μας γλώσσα

- **αγκούσα (angossa)**, βενετσιάνικο: άσθμα, δύσπνοια.
- **αλιμούρα (alimura)** αλβανικό: Η αρπαγή.
- **αλισίβα ή αλισία (lissia)**, βενετσιάνικο: σταχτόνερο. Χρησιμοποιούνταν από τις νοικοκυρές για απορρυπαντικό στο πλύσιμο στο χέρι.
- **αμπάριζα (ambarezë)**, αλβανική: παιδικό παιχνίδι ανοικτού χώρου.
- **αμπουριάζω (abureádzà)**, βλάχικο: αχνίζω, καπνίζω.

- **βάβω (babo)**, σλάβικο: γριά, γιαγιά.
- **βάκρα (vakra)**, αλβανικό: πρόβατο με άσπρο σώμα και μαύρο κεφάλι-πόδια ή με μαύρες βούλες.
- **βακούφκου (vakıf)**, τουρκικό: το αφιέρωμα. Το κτήμα αφιερωμένο σε μοναστήρι ή εκκλησία.
- **βαλαόρα (valaora)**, βλάχικο: περιοχή κατάλληλη για βοσκή.
- **βελέντζα (velense)**, τούρκικο: χοντρό μάλλινο υφαντό κλινοσκεπάσμα, φλοκάτη.
- **βιρός ή βρος (Vir)**, σλάβικη: τέλμα, το βαθύ μέρος του ποταμού.
- **βίτσα (vica)**, σλάβικο: η βέργα.
- **βόμπρας (vampir)**, σλάβικο: ο μπόμπιρας, μεταφορικά ο βρικόλακας, το ζωηρό παιδί.
- **βουστίνα (vostina)**, σλάβικο: τυρί από γιδίσιο αποβουτυρωμένο γάλα, αλλά και το λουλούδι ζουμπούλι.
- **γαβάθα (gavata)**, λατινικό: βαθύ πιάτο.
- **γιοκλαντίζω (yoklamak)**, τούρκικο: ελέγχω, επιθεωρώ.
- **γιούκος (yük)**, τούρκικο: ο σωρός από κλινοσκεπάσματα.
- **γιουρούκι (yörük)**, τούρκικο: μέλος της νομαδικής φυλής των Γιουρούκων, μεταφορικά ο άξεστος, ο απολίτιστος άνθρωπος.
- **γκαβομάρα (gânumara)**, βλάχικο: στραβωμάρα.
- **γκαβός (ganv)**, βλάχικο: στραβός, αυτός που δεν βλέπει.
- **γκαλιουρίζω (galjur)**, αρβανίτικο: αλληθωρίζω.
- **γκεζερών (gezinti)**, τούρκικο: περπατώ, τριγυρίζω, γυρνοβολώ.
- **γκέσος (gesu)**, βλάχικο: κοκκινωπός, καστανός. Χρησιμοποιείται κυρίως για αλογομούλαρα.
- **γκέτα (gheta)**, βενετσιάνικο: περικνήμιο.
- **γκιόνης (gjon)**, αλβανική: μικρή κουκουβάγια, αποδημητικό πτηνό με χαρακτηριστική φωνή.
- **γκιόσα (gjosa)**, αλβανική: γίδα ή προβατίνα μεγάλης ηλικίας που δεν γεννά πλέον.
- **γκισέμι (kösem)**, τούρκικο: ο μπροστάρης. Χρησιμοποιείται κυρίως για το κριάρι που πάει μπροστά και οδηγεί το κοπάδι, πρώτο.

- **γκλάβα (glava)**, σλάβικο: το κεφάλι, η κούτρα, συνήθως το ...ξεροκέφαλο.
- **γλαβανή (glavan)**, σλάβικο: η καταπακτή.
- **γλίνα (Glina)**, σλάβικη: το αργιλώδες έδαφος.
- **γράβαλο (gramola)**, ιταλικό: ζύστρα, τσουγκράνα.
- **γράδα και το ρήμα γραδώνω (grabë-a)**, αλβανικό: σχισμάδα, ρωγμή, στριμώχνω.
- **γρέκι (igrek)**, σλάβικο: στάλος, κονάκι, σάνη, στρούγκα.
- **γρέντζελο (agrandzala)**, βλάχικο: το φυτό *Vitis vineifera silvestris*, αγριοσταφυλιά, αγριόκλημα, αγριάμπελο. Φύονταν μέχρι πριν λίγα χρόνια στην περιοχή μας, αλλά έχει σχεδόν εξαφανιστεί.
- **γρίβας (grigio)**, πιθανώς ιταλικό: το ψαρό άλογο, αλλά και ο ψαρός, ο γκριζομάλλης άντρας.
- **γριτιά :** (στα Βουλγαρικά **Греда**, στα Σέρβικα **Greda**). Ξύλινο χοντρό δοκάρι, συνήθως κέδρινο, που βαστάζει την σκεπή.
- **γρουμπούλι (grumbull)**, αλβανική,: στοίβα σωρός. Λέγεται μεταφορικά για τον άνθρωπο που κουλουριάστηκε. Συνηθισμένη η έκφραση «μαζεύτ'κι γρουμπούλι»
- **διαγούμσα (yagma)**, τούρκικο: λεηλάτησα, άρπαξα.
- **διάφορο (dhiafuar)**, αρβανίτικο: το κέρδος, το όφελος.
- **ζαγάρι (zağari)**, τούρκικο: το κυνηγόσκυλο, λαγωνικό, μεταφορικά ο παλιάνθρωπος.
- **ζαλιάρκο (zaljar)**, αρβανίτικο: ενοχλητικό.
- **ζάντζα (usanza)**, ενετικό: η ιδιοτροπία, τα νάζια, τα καμώματα, οι ζαβολιές.
- **ζάφτι, ζάπι και ζαπώνω (zapt)**, τούρκικο: κατάληψη, κατοχή, κράτημα.
- **ζεβζέκης (zevzek)**, τούρκικο: χαζός, χάκας, αλλά και ξεροκέφαλος, ανάποδος κατεργάρης, πονηρός .
- **ζέφκι (zevk)**, τούρκικο: το κέφι, το γλέντι, η καλοπέραση.
- **ζιουμπερέκι (zemberek)**, τούρκικο: μεταλλικός σύρτης, μάνταλο.
- **ζούμπερο (zubra)**, σλάβικο: το ζούδι, το μαμούνι, μεταφορικά ο κουτοπόνηρος.

- **ίγκλα (cingula)**, λατινικό: το λουρί που κρατά δεμένο το σαμάρι στο ζώο.
- **ίσκα (esca)**, λατινικό: είδος μύκητα που φυτρώνει πάνω στα δέντρα, χρήσιμη παλιότερα για προσάναμα.
- **καζάντι (kazanç)**, τούρκικο: το κέρδος, το διάφορο, τα πλούτη.
- **κακαράτζα (gāgārēatsā)**, βλάχικο: κοπριά των γιδιών και των προβάτων.
- **καλάι ,καλάισμα και καλαντζής (kalay)** τούρκικο: ο κασσίτερος, το κασσιτέρωμα και ο κασσιτερωτής ή αλλιώς το γάνωμα και ο γανωματής. Παλιότερα γινόταν σε μεταλλικά κουταλοπίρουνα και σε καζάνια.
- **καλαμπόκι (kalambok)**, αλβανική.
- **κάλεσσα (kal'še)**, αλβανικό: η ξανθιά προβατίνα.
- **καλίγωμα (caliga)**, λατινικό: το πετάλωμα των αλόγων, σόλιασμα.
- **κάπα (carpa)**, λατινικό: η πατατούκα, κοντρό πανωφόρι .
- **καραμπογιά (karaboya)**, τούρκικο: ο θεικός σίδηρος, μαύρη μπογιά για τα μαλλιά.
- **καραμπουζουκλής (kara biyikli)**, τούρκικο: αυτός που έχει μαύρο μουστάκι, μεταφορικά ο λεβεντόκορμος.
- **καργάρω (cargar)**, βενετσιάνικο: παραφορτώνω, παραγεμίζω, αλλά και σφίγγω.
- **καρδάρι (caldarium)**, λατινικό: ξύλινο δοχείο για άρμεγμα.
- **καρδιλάγκος (gīrgīleanu)**, βλάχικο: το λαρύγγι. Συνηθισμένη η φράση: «Μου σκάλωσε στον καρδιλάγγο...»
- **καρκαλέτσι (karkalec -i)**, αλβανικό: η ακρίδα. Επικράτησε να λέγεται έτσι και ο ασαμάτητος βήχας, ο κοκίτης.
- **κασέλα (cassela)**, βενετσιάνικο: σεντούκι, μπαούλο.
- **κασίδα και κασιδιάρης (cassis)**, λατινικό: η μυκητίαση της κεφαλής και αυτός που πάσχει από μυκητίαση.
- **κατιλίκι (kadilik)**, τούρκικο: η δουλειά του κατή και η περιοχή που αυτός έχει εξουσία, μεταφορικά το μέρος που γνωρίζει καλά κάποιος.
- **κατσιούλα (cāciulă)**, βλάχικο: η κουκούλα.
- **κιαμέτι (giamet)**, αρβανίτικο: το τέλος, η καταστροφή.

- **κλαπατσιμπίνα (clavicembalo)**, ιταλικό: τα μουσικά όργανα, μεταφορικά δημοτική ορχήστρα χαμηλής ποιότητας.
- **κοκορέτσι (kokorets)**, τούρκικη: ορεκτικό από σπλάχνα ζώου.
- **κόπτσα (korça)**, τούρκικο: το θηλυκωτήρι κυρίως στα ρούχα και στα πανωφόρια.
- **κούλια (kùle)**, τούρκικο: είδος παλιού σπιτιού, πύργος.
- **κουρασάνι (kireç harci)**, τούρκικο: λάσπη με ασβέστη, μεταφορικά και το πολύ βρώμικο ρούχο.
- **κουρκούλι (gorgyüü)**, βλάχικο: στρογγυλή πέτρα, κροκάλα.
- **κουρμπέτι (kurbèt)**, αρβανίτικο: η ξένη χώρα, η ξενιτιά, το ταξίδι.
- **κουσή (koşu)**, τούρκικο: το τρέξιμο, η τρεχάλα.
- **κουσιά (kosa)**, σλάβικο: μεγάλο δρεπάνι με μακρύ ξύλο.
- **κριτσανίζω (kretsas)**, αλβανικό: τρίζω
- **λιάρος (l'are)**, αλβανικό: παρδαλός, πολύχρωμος
- **λάιο (laj)**, αλβανικό: το μαύρο, πιο πολύ για πρόβατα.
- **λακριντί (lakirdi)**, τούρικο: κουβεντολόι.
- **λαχούρι (lahuri)**, τούρκικο: πανιά και ρούχα με πολλά χρώματα.
- **λέσι (leş)**, τούρκικο: το ψοφίμι.
- **λέτσιους (lezzo)**, ιταλικό: ο βρώμικος, ο ατημέλητος.
- **λούτος (lud)**, σλάβικο: χαζός, κουτός.
- **μαριόλα (marjol)**, βενετικό: η πονηρή, πλανεύτρα.
- **ματζιούνι (macun)**, τούρκικο: γιατρικό που το γλείφεις, το γλειφιτζούρι.
- **μούσκλα (muscus)**, λατινικό: τα βρύα.
- **μούτος (mutis)**, λατινικό: ο άλαλος.
- **μπαήλσα (bayılma)**, τούρκικο: απόκαμα, κουράστηκα.
- **μπάκα (baka)**, αλβανικό: η κοιλιά. Μεταφορικά χρησιμοποιείται η φράση «μου έσκασες την μπάκα»
- **μπακίρι (baker)**, αρβανίτικο: το χάλκινο.

- **μπάλα (bale)**, αρβανίτικο: το μέτωπο. Χαρακτηριστική η έκφραση «Με πήρε στ' μπάλα», δηλαδή με χτύπησε κατακέφαλα.
- **μπάλιος (bal'oš)**, αλβανικό: άσπρος, αλλά και παρδαλός. Όνομα κυρίως για αλογομούλαρα.
- **μπανόζι (abanoz)** τούρκικο: μαύρο ξύλο για έπιπλο, ο έβενος. Μεταφορικά στην τοπική μας γλώσσα χρησιμοποιείται έχοντας την έννοια του ξύλιασα, πούντιασα, πάγωσα, αλλά και μαύρισα.
- **μπλέτσος (blec)**, αλβανικό: γυμνός.
- **μπλετσώνω (blendze)**, αλβανικό: χορταίνω. Παράγωγό της και η λέξη «μπλέτσι», τοπική κολοκυθόπιτα με τυρί χωρίς φύλλα.
- **μπλιαούρι (bljuare)**, αρβανίτικο: ο χοντροαλεσμένος καρπός δημητριακών. Από κει και το φαγητό με το βραστό χοντροαλεσμένο σιτάρι.
- **μπλιόρι (mljorǎ)**, βλάχικο: πρόβατο ή γίδι που γεννά για πρώτη φορά.
- **μπχαρί (buhar)**, αλβανικό: η καμινάδα
- **μπομπότα (bobote)**, αλβανικό: ψωμί από καλαμποκάλευρο.
- **μπράσκα (broascǎ)**, βλάχικο: ο φρύνος, μεγάλος βάτραχος
- **ντάβανος (tabanus)**, λατινικό: μεγάλο έντομο.
- **ντιρέκι (dërèk)**, αρβανίτικο: ίσιο, μεταφορικά λέγεται για τον ψηλό άντρα.
- **ντορής (doru)**, τούρκικο: το άλογο με κόκκινο χρώμα.
- **ξιφτέρι (ksifter)**, αρβανίτικο: το γεράκι. Μεταφορικά ο πολύ έξυπνος.
- **οστρέχα (straha)**, σλάβικο: κενό κάτω από τη στέγη σπιτιού.
- **πάφλας (pafill)**, αρβανίτικο: ο τενεκές.
- **σακάτης (sakàt)**, τούρκικο: ο κολοβός, ο ανάπηρος.
- **σεγκούνι (gune)**, αρβανίτικο: μάλλινο χοντρό πανωφόρι χωρίς μανίκια.
- **σιάλτσι (salsa)** ιταλικό, αλλά και σλάβικο (**Saltiness**): η αλμύρα και ο αλμυρός. Από κει η έκφραση «έγινε σιάλτσι το φαϊ», δηλαδή πολύ αλμυρό.
- **σιούτο (šut)**, αλβανικό: το ζώο χωρίς κέρατα.
- **σκόπι (shkop)**, αρβανίτικο: ραβδί, μεταφορικά ο ξυλοδαρμός.
- **σκουντερίτσα (gušterica)**, σλάβικο: η μικρή καφετιά σαύρα.

- **σκρούμπος (škrump)**, αλβανικό: καμένο μαλλί. Κοινή η έκφραση «μύρισε σκρούμπος».
- **σουργούνι (surgun)**, τούρκικο η εξορία και ο εξόριστος. Στην τοπική μας γλώσσα χρησιμοποιείται μεταφορικά κυρίως με την έννοια έγινα ρεζίλι. «Ντρουπή γίγκαμαν σουργούνι στ' γειτονιά»
- **στατέρι(stater)**, αντιδάνειο από τα αρβανίτικα: η ζυγαριά. Προέρχεται από το αρχαίο ελληνικό «στατήρ», που ήταν μονάδα μέτρησης βάρους. Μας επέστρεψε σαν αντιδάνειο στην τοπική μας γλώσσα με λίγο διαφορετική σημασία, εννοώντας τη χειροποίητη ζυγαριά με την αλυσίδα, που ακόμα χρησιμοποιείται στα μέρη μας.
- **στουμπάω (shtup)**, αρβανίτικο: συνθλίβω.
- **στούμπος (stompa)**, σλαβικό: ο κόπανος (ξύλο που χτυπούσαν στη νεροτριβή τα μάλλινα ρούχα για να μαλακώσουν), αλλά και η μεγάλη πέτρα, η κοιρόνα. Χαρακτηριστική η φράση: «Με πήρε με τσ' στουμπιές». Μεταφορικά ο κοντός άνθρωπος, αλλά και το «αγύριστο» κεφάλι.
- **στρούγκα (strungă)**, ρουμάνικο: η στάνη, αλλά και το στενό πέρασμα.
- **τζιόρας (zoran)**, σλαβικό: ο πεισματάρης, ο ξεροκέφαλος, το «αγύριστο κεφάλι» .
- **τσαντήλα (tzantila)**, σλάβικο: αραχνοῦφαντο ύφασμα για το στράγγισμα τού τυριού.
- **τσιόκι (цекан чук)**, σλάβικο: το σφυρί.
- **τσιόλι (çul)**, τούρκικο: το σαμαροσκοῦτι. Στρωσίδι που έστρωναν κάτω από το σαμάρι των ζώων. Μεταφορικά το κουρέλι , το φθαρμένο ρούχο, το παλιόρουχο.
- **τσιράκι (ciràk)**, τούρκικο: ο μαθητής, μεταφορικά αυτός που υπακούει πιστά σε κάποιον.
- **τσιρέπι (çorap)**, τούρκικο: η κάλτσα. Χοντρή μάλλινη κάλτσα, πλεγμένη στο χέρι.
- **φρουμανίζω (frume)**, αλβανικό: ρουθουνίζω, ανασαίνω γρήγορα, μεταφορικά είμαι πολύ νευριασμένος σχεδόν έξαλλος.
- **φούρκα (fùrkë)**, αρβανίτικο: η ρόκα για γνέσιμο μαλλιού, η δικάλα. Η κρανίσια απαραίτητο εξάρτημα για τη σφεντόνα.
- **φλουτράω (fluterou)**, αρβανίτικο: πετάω, μεταφορικά πάω κάπου γρήγορα.

- **χαραμής (kharami)**, τουρκικό: ο ληστής, ο κακός.
- **καβάνι (khavane)**, βλάχικο: το πέτρινο χειροποίητο γουδί.
- **χιράμι (ihram)**, τουρκικό: λευκός μανδύας που φορούν οι μουσουλμάνοι προσκυνητές στη Μέκκα. Στη δική μας γλώσσα το κοντρό στρωσίδι που υφάινεται στον αργαλειό. Τα πολύχρωμα χρησιμοποιούνταν για να στολίζουν και τις ράχες των αλόγων στους γάμους.
- **χούιασμα (hujasmo)**, αρβανίτικο: βουή, μούγκρισμα.

Πηγές – βιβλιογραφία:

1. **William Martin – Leake:** Το ρωμέικο - αγγλικό - αρβανίτικο λεξικό, Λονδίνο 1814.
2. **Δημήτρης Λιθοξόου:** Λεξικό των δανείων στη ρομέικη (δημοτική) γλώσσα από τα λατινικά, βενετσιάνικα, ιταλικά, αραβικά, τουρκικά, σλάβικα, αλβανικά και βλάχικα.
3. **Γιώργος Μπαμπινιώτης:** Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας.
4. **Ελληνοαρβανίτικο Λεξικό του Μάρκου Μπότσαρη:** Ο Μάρκος Μπότσαρης έγραψε το λεξικό χειρόγραφο σε ηλικία 19 χρονών όταν βρισκόταν στην Κέρκυρα, ύστερα από πρωτοβουλία του Γάλλου πρέσβη Πουκεβίλ. Το λεξικό βασίζεται στα αρβανίτικα που μιλούσαν στο Σούλι απ' όπου καταγόταν. Το χειρόγραφο του Ελληνο-Αλβανικού Λεξικού του Μπότσαρη βρίσκεται στην Εθνική Βιβλιοθήκη των Παρισίων.
5. **Λεξικό του γερμανού γλωσσολόγου του 19^{ου} αιώνα Gustav Meyer,** από το έργο του *Neugriechische Studien* (Akademie der Wissenschaften in Wien Philosophisch-Historische Classe, Wien 1894-1895).
6. **Τα Θεοδώριανα Άρτας:** Ρήγας-Γιώργος Σκουτέλας, Αθήνα 2006.
7. **www. Sarantakos.wordpress.com**
8. **Ηπειρωτικόν Γλωσσάριον:** Π. Αραβαντινός, εν Αθήναις 1909.
9. **Λιάνα Κουτρολίκου:** Λεξικό των Τουρκικών δανείων στην Ελληνική γλώσσα